

Окремим наданням 10 підданих у підострозькій маєтності Борисові [фактично – Буші. – *I. М.*], старшому співакові наданих – забрано.

Тепер вже три роки, як не залишилося жодного підданого, крім готівки від їх милості князя Олександра Пузини. Спершу вона надходила через пана Семена [Кричевича, підскарбія]. Потім нам самим з отцем Троїцьким [Никандром?] вже від двох з половиною років передається. Тобто на кожну чверть [квартал] є по 500 злотих, з яких отець Троїцький на шпиталь для убогих бере 250 зл. А при мені ж на школу і на співаків залишається 250 зл.

Які гроші на що [школу і співаків] завжди видається:

на кожній квартал двом панам бакалаврам, слов'янському і латинському з підбакалаврами – 50 зл.;

на свої ж потреби – 15 зл.;

челяді, яка співає в церкві – двом басам, шістьом (часом вісьмом) тенорам, двом старшим альтам, старшому дисканту; шкільному шафареві [ключникові, економому, управителеві], кухареві з дружиною, шкільному рибалці виходить до 90 зл.;

підросткам і меншим хлоп'ятам, альтові і дисканту, на кафтани, вбрання, хутра, шапки, чоботи, черевики, сорочки та інші потреби виходить до 10 зл.

Для їх всіх готовий стіл, без жодної звідкись найменшої допомоги, з готівки, на збіжжя, м'ясо, кури, рибу, масло, сир, сало, пшоно, крупи, горох, городню ярину і на різні стравні речі, також на столи і завжди на пива до столу виходить з ошадливістю на чверть до 100 зл.

У кожній чверті, як в платні співакам, так і закупівлі на ринку, часом більше, часом менше, може видаватися грошей.

До того ж, без жодного від трьох років підданого, до 7 [4?] кімнат зимою і до печарні з кухнею [протягом року] лише за самі дрова, куплені в місті до 15 зл.

Направа ж печей, шибок всюди в школі та кімнатах, на різні потреби та начиння до кухні, наймання [робітників] до млина для мелення збіжжя і збирання солоду до бровару, на злив пива та його принесення до 10 зл.”

Джерела: Головний архів давніх актів у Варшаві. – Ф. Збірка Браніцьких із Сухої. – N 323/409. – С. 638-639; *Postanowienie na akademię ostrozska* / Підготовка тексту В. Щербака // *Острозька давнина: Дослідження і матеріали* / Відп. редактор І. З. Мицько. – Вип. 1. – Львів, 1995. – С. 120-121.

Література: Архів Юго-Западної Росії. – Ч. 1. – Т. 6. – С. 676; Ковальський М. Документальні джерела з історії м. Острога і Острожчини, виявлені в Головному архіві давніх актів (АГАД) у Варшаві // *Матеріали IV науково-краєзнавчої конференції “Остріг на порозі 900-річчя”*. – Остріг, 1993. – С. 66-69; Мищик Ю. *Postanowienie na akademię ostrozska* // *Острозька давнина: Дослідження і матеріали* / Відп. редактор І. З. Мицько. – Вип. 1. – Львів, 1995. – С. 120; Мицько І. З. *Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636)*. – Київ, 1990. – С. 115; *Описи Острожчини другої половини XVI – першої половини XVII ст.* / Упоряд. В. Атаманенко. – Київ – Острог – Нью-Йорк, 2004. – С. 149, 164, 194, 298, 318.

Ігор Мицько

Потій (Адам) Іпатій (* 1541, с. Рожанці Володавського повіту (зараз Польща) – † 18.07.1613, м. Володимир-Волинський)

Один із найяскравіших українських полемістів уніатського табору, церковний і політичний діяч. Походив із сім'ї православних українців, що жили у Володавському повіті на Берестейщині. Його світське ім'я Адам. Навчався в кальвіністській школі князя М. Радзивіла, пізніше в Краківському університеті. До 33 років був сповідником кальвінізму. Але повернувся до православ'я. П. зробив блискучу кар'єру – став королівським секретарем, потім земським суддею

в Бересті, зрештою берестейським каштеляном та сенатром Речі Посполитої.

Підтримував добрі стосунки з князем *В.-К. Острозьким*. Саме за наполяганням та при підтримці останнього П. у 1593 р. став єпископом володимирським та берестейським. Князь *В.-К. Острозький* розраховував, що така особа, як П., з його ерудитією та зв'язками, сприятиме поліпшенню становища православної церкви в Україні та Білорусі. Ці сподівання були пов'язані з певними унійними планами князя. У листі до П. в 1593 р. князь *В.-К. Острозький* виклав свою програму унії, яка мала на меті зрівняти православних у правах із католиками. Ця унія мала універсальний характер і поширювалася на весь православний Схід, передбачаючи також реформування православної церкви шляхом розвитку освіти і книгодрукування, збереження православного обряду і заборону переходу з православ'я у католицизм. Така унійна програма з її політичною лояльністю й прозахідною орієнтацією, з одного боку, і водночас певний традиціоналізм, з другого, не могли не імпонувати П. Проте він швидко переконався в неможливості універсальної унії й почав орієнтуватися на її регіональний характер. Це стало однією з причин розходження єпископа і князя.

Будучи активним прихильником унії, П. написав низку творів на її оборону. Деякі з них писані тогочасною українською книжною мовою, деякі – польською, а окремі, найбільш значні й актуальні, – і однією, і другою. Основна їхня тема – довести законність унії та її потрібність для України й Білорусі. Найбільший твір П. “*Антиризис*” – полемічна відповідь на “*Апокрисис*” Христофора Філалета.

П. виступав одним із головних організаторів Берестейської унії та Берестейського уніатського собору 1596 року. Після смерті київського митрополита Михайла Рогози в 1599 р. обійняв митрополичий престіл. Вів полеміку з князем *В.-К. Острозьким* щодо унії.

Портрет, підпис і печатка Іпатія Потія

Його твори висвітлюють різноманітні аспекти церковного й культурного життя України кінця XVI – початку XVII століття. Деякі з них, “*Антиризис*”, “*Лист до князя Костянтина Костянтиновича Острозького*”, “*Відповідь клірику Острозькому*”, стосуються як діяльності князя *В.-К. Острозького*, так і ОА.

Джерела: Відповідь Клірику Острозькому // Українські гуманісти епохи Відродження. – Київ, 1995. – Ч. 2. – С. 101-171; Потей І. Антиризис // Русская историческая библиотека. – С.-Петербург, 1903. – Т. 19; Його ж. Унія греків з костелом римським 1595 року; Лист до князя Костянтина Костянтиновича Острозького.

Література: Атаманюк Л. Постать волинського уніатського єпископа Іпатія Потія в історичній літературі // Осягнення історії. Збірник наукових праць на пошану професора Миколи Павловича Ковальського. – Острогор – Нью-Йорк, 1999. – С. 144-148; Возняк М. С. Історія української літератури: У 2-х кн. – 2-ге вид., випр. – Львів, 1992. – Кн. 1; 1994. – Кн. 2; Грушевський М. С. Історія України-Руси. – Київ (факсимільне пе-

